

Vergaderjaar 2022–2023

34 104

Langdurige zorg

Nr. 367

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 november 2022

Met deze brief bied ik u het rapport aan van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) over de uitvoering door het CAK van haar wettelijke taken over het verantwoordingsjaar 2021. De NZa rapporteert jaarlijks, op basis van artikel 16 van de Wet marktordening gezondheidszorg, over de rechtmatige en doelmatige uitvoering van de wettelijke regelingen door het CAK.

De hoofdpunten uit deze brief zijn:

- De NZa constateert dat het CAK de verantwoordingen over het jaar 2021 tijdig heeft opgeleverd en enkele complexe en omvangrijke (rechtmatigheids)dossiers heeft afgewikkeld.
- Niet alle regelingen zijn volgens de NZa in 2021 rechtmatig uitgevoerd door het CAK en bijna alle verbeterpunten uit het vorige onderzoek van de NZa zijn nog onderhanden. Voor een aantal onrechtmatigheden geeft de NZa aan dat zij ziet dat de uitvoering door het CAK, op verzoek van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), in het cliëntbelang plaatsvindt.
- Volgens de NZa werkt het CAK met veel inzet en betrokkenheid aan het verbeteren van de uitvoering, maar is er nog een lange weg te gaan.
- Om de structurele verbetering in de uitvoering te realiseren is het CAK bezig met een brede meerjarige veranderopgave. Recent is één van de onderdelen «Rationalisatie ICT-landschap» aangemeld bij het Adviescollege ICT-toetsing.
- Deze meerjarige veranderopgave is omvangrijk. Om dit te kunnen realiseren vraagt het CAK om rust, ruimte en voldoende middelen. Ik onderken het belang hiervan en span mij hiervoor in.
- Ik bedank het CAK voor de manier waarop zij bij de uitvoering van haar taken meedenkt en haar verantwoordelijkheid heeft genomen in het vergoeden van zorg aan Oekraïense ontheemden en de afhandeling van de hersteloperatie voor de kinderopvangtoeslag.

Oordeel uitvoering

De NZa geeft aan dat het CAK hard gewerkt heeft om zaken op orde te krijgen. De verantwoordingen zijn tijdig opgeleverd. Het CAK kan in 2022 enkele complexe en omvangrijke (rechtmatigheids)dossiers achter zich laten. Wel constateert de NZa dat bijna alle verbeterpunten uit het vorige onderzoek van de NZa nog onderhanden zijn.

Niet alle regelingen zijn rechtmatig uitgevoerd door het CAK in 2021. Hierdoor kan ook geen juiste en volledige weergave worden gegeven van de financiële overzichten.

Onrechtmatigheden

De NZa geeft aan dat een deel van de onrechtmatigheden samenhangt met het verder in beeld brengen en afwickelen van complexe en omvangrijke (rechtmatigheids)dossiers. Dit heeft met name betrekking op de uitvoering van de eigenbijdrageregelingen in het kader van de Wet langdurige zorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning («Duurzaam Gescheiden Leven», «Centrale Persoons Registratie»). Dit vraagstuk gaat over het juist, volledig en tijdig uitwisselen van gegevens met ketenpartijen en is ook eerder in het rapport over 2020¹ van de NZa benoemd. De financiële impact is zodanig dat dit in 2021, net als in 2020, heeft geleid tot afkeurende oordelen.

De NZa benoemt bij de afwikkeling van deze (rechtmatigheids)dossiers het aandachtspunt dat de restitutietermijn op dit moment wettelijk beperkt is tot 36 maanden voor onterecht betaalde eigen bijdragen. De NZa geeft aan hier mede gelet op het rapport «Klem tussen balie en beleid»² kritisch op te zijn. VWS heeft dit punt onderkend en heeft ervoor zorg gedragen dat er per 1 januari 2023 regelgeving van toepassing wordt, die het CAK de bevoegdheid geeft om in bepaalde gevallen af te wijken van de termijn van 36 maanden voor het restitueren van ten onrechte betaalde eigen bijdragen³.

Voor een aantal onrechtmatigheden geeft de NZa aan dat zij ziet dat de uitvoering door het CAK van deze regelingen, op verzoek van VWS, in het cliëntbelang, plaatsvindt en het niet wenselijk is dat deze onrechtmatigheden gecorrigeerd worden. Het gaat hier om situaties waarvoor technische wijzigingen voorliggen en om onderhanden zijnde wet- en regelgeving waarvan beoogd wordt dat die met terugwerkende kracht in werking treedt.

Bij de technische wijzigingen gaat het om voorgestelde aanpassingen in de verdragsregelingen met Marokko en Turkije. Het traject om te komen tot definitieve regelingen verloopt moeizaam en ligt buiten de invloedssfeer van het CAK. Op dit moment handelt het CAK, in afstemming met VWS, in de geest van deze verdragsregelingen. In het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag heeft het Kabinet in 2021 besloten om gedupeerde ouders te compenseren en om schulden kwijt te schelden. De hiervoor noodzakelijke wet- en regelgeving is onderhanden en beoogd wordt dat deze met terugwerkende kracht ingaat. Het CAK heeft hier conform een verzoek van VWS in het belang van de gedupeerden gehandeld vooruitlopend op nog van kracht wordende wet- en regelgeving. In de «7^e Voortgangsrapportage Kinderopvangtoeslag» die op 22 juni 2021 aan de Tweede Kamer is aangeboden, is aangegeven

¹ Kamerstukken 34 104 en 29 538, nr. 345.

² Handelingen II 2021/22, nr. 64, item 9.

³ Stb 2022, nr. 346.

dat gekozen is voor het anticiperen op deze (begunstigende) wetgeving om recht te doen aan de uitzonderlijke situatie van de gedupeerden⁴.

De NZa merkt terecht op dat het CAK, doordat de realisatie van wet- en regelgeving achterloopt, in de uitvoering geconfronteerd wordt met onrechtmatigheden die buiten de invloedssfeer van het CAK liggen. Het CAK neemt hierin, op verzoek van VWS, haar verantwoordelijkheid om recht te doen aan de situatie en de betrokkenen. Deze onderwerpen hebben mijn aandacht en vanuit VWS zullen wij ons inzetten om binnen onze invloedssfeer de noodzaak van het zo spoedig mogelijk realiseren van de benodigde wet- en regelgeving te benadrukken.

Ik bedank het CAK voor de manier waarop zij bij de uitvoering van haar taken meedenkt en daarbij bijdraagt aan het oplossen van situaties die om snelheid en maatwerk vragen, zoals de afhandeling van de hersteloperatie voor de kinderopvangtoeslag en het vergoeden van zorg aan Oekraïense ontheemden.

Onderzoeken

Naast het jaarlijkse onderzoek naar de rechtmatige en doelmatige uitvoering van de wettelijke regelingen door het CAK heeft de NZa twee themaonderzoeken uitgevoerd naar de governance en de afhandeling van bezwaar- en beroepzaken. Ook heeft de NZa een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar hoe het CAK omgaat met verbeterpunten. De NZa vindt het niet acceptabel dat veel verbeterpunten uit eerdere onderzoeken van de NZa nog onderhanden zijn en roept het CAK op deze punten voortvarend op te pakken. De NZa houdt actief toezicht op de voortgang.

Op verzoek van de NZa heeft het CAK geïnventariseerd of alle verbeterpunten, risico's en onvolkomenheden voldoende in beeld zijn. De NZa concludeert dat het CAK aangeeft dat er geen nieuwe punten naar voren zijn gekomen.

Het CAK heeft verbeterpunten die een ongewenst effect hebben op de burger gedeeld met VWS en benoemd in de aan de Tweede Kamer aangeboden «Stand van de Uitvoering 2022»⁵. Gezamenlijk wordt opvolging gegeven aan deze punten.

Brede veranderopgave

De NZa geeft aan dat het CAK met veel inzet en betrokkenheid werkt aan het verbeteren van de uitvoering, maar dat er ook nog een lange weg te gaan is. De monitoring van de brede meerjarige veranderopgave is tijdens het onderzoek één van de onderwerpen geweest, waar de NZa verdiepend naar heeft gekeken. De NZa benadrukt in haar rapport dat er voldoende aandacht moet zijn voor de doorvertaling van de plannen op strategisch niveau naar tactische en operationele doelen, zodat plannen goed aansluiten op de dagelijkse praktijk en medewerkers voldoende richting geven.

Het CAK is sinds enige tijd bezig met een brede meerjarige veranderopgave om haar interne uitvoeringsorganisatie te verbeteren en om

⁴ Bijlage bij Kamerstuk 31 066, nr. 854.

⁵ Kamerstuk 29 362, nr. 307.

«geborgd in control»⁶ te komen. In 2021 is deze opgave opnieuw gedefinieerd en afgestemd. Om hierin te slagen vraagt het CAK in haar «Stand van de Uitvoering 2022» om rust, ruimte en voldoende middelen. VWS erkent dit en spant zich hiervoor in. Bij deze brede meerjarige verandering van het CAK staan de volgende strategische doelen centraal:

- De organisatie is «in control».
- De klanten zijn tevreden over de dienstverlening.
- De organisatie is wendbaar en betrouwbaar.
- De medewerkers staan in hun kracht.

Om deze doelstellingen te realiseren focust het CAK zich voor de langere termijn op het stapsgewijs realiseren van de drie focusgebieden «In control», «Cultuur» en «Vereenvoudiging ICT». Op de korte termijn richt het CAK zich met name op de herijking van de dienstverleningsstrategie, het ontwikkelen van maatwerkconcepten, het verbeteren van de gegevensuitwisseling met ketenpartijen en het verbeteren van de afhandeling van klantsignalen.

Rationalisatie ICT-landschap

Een belangrijk onderdeel van het meerjarig focusgebied «Vereenvoudiging ICT» betreft het programma «Rationalisatie ICT-landschap». Het programma «Rationalisatie ICT-landschap» heeft als doel een ICT-landschap met een verlaagde complexiteit te bereiken. In essentie is de rationalisatie een combinatie van het robuuster maken van wat toekomstbestendig is, overbrengen van functionaliteit naar de toekomstbestendige applicaties en het uitzetten en opruimen van wat daardoor overbodig is geworden, out-of-support is en/of vervangen moet worden. Aangezien duidelijk is geworden dat de meerjarige kosten van de ICT-component meer dan € 5 miljoen bedragen, is het programma conform rijksbrede beheersmaatregelen en rapportageafspraken uit het Handboek Portfoliomanagement Rijk aangemeld bij het Adviescollege ICT-toetsing en zal meer informatie binnenkort gepubliceerd worden op het Rijks ICT-dashboard.

Wijzigingen in taken

Er zijn in het coalitieakkoord (Bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77) maatregelen opgenomen die de uitvoering door het CAK kunnen raken, zoals een mogelijke passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp, een eigen bijdrage jeugdzorg en de ontwikkelingen omtrent het scheiden van wonen en zorg. VWS is terughoudend met taakwijzigingen voor het CAK omdat dit ten koste van de verandercapaciteit gaat, die het CAK zelf nodig heeft voor het realiseren van de brede meerjarige verandering. VWS zal bij de wens, maatregelen te introduceren en vorm te geven, nadrukkelijk oog hebben voor wat volgens het CAK realistisch is en het CAK vroegtijdig betrekken.

Tot slot

Ik onderschrijf de bevindingen uit het toezichtsrapport van de NZa en vind het positief om te vernemen dat het CAK stappen heeft gezet, zodat er in 2022 ruimte ontstaat om te focussen op het brede meerjarige verander-

⁶ De NZa verstaat hieronder een situatie waarin de bedrijfsvoering op zo'n manier is ingericht dat risico's met het oog op een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de wettelijke taken structureel, op een effectieve en efficiënte wijze tijdig worden geïdentificeerd, gemitigeerd en gecorrigeerd, in belangrijke mate gebruikmakend van het geautomatiseerde gegevensverwerkende systeem.

traject. Waarbij ik ook constateer dat in 2021 niet alle regelingen rechtmatig zijn uitgevoerd, de NZa aangeeft dat verbeterpunten nog onderhanden zijn en er nog een lange weg te gaan is.

Zoals het CAK en de NZa constateren zijn de benodigde veranderingen in de organisatie en de ICT van het CAK omvangrijk en vergt dit tijd. Dit betreft een meerjarig traject. Ik ondersteun deze ingezette brede meerjarige verandering en ben blij dat de plannen voor de vereenvoudiging van de ICT zover zijn dat het rationalisatie traject aangemeld is bij het Adviescollege ICT-toetsing.

Waar mogelijk zal ik terughoudend zijn met taakwijzigingen, zodat het CAK haar verandercapaciteit zoveel als mogelijk kan aanwenden voor haar eigen veranderopgave.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers